

Luki Khuenu aplavdrali. A to je bila le pred- igr, kateri sledi v pondeljek glavna pred- stava.

Po tem, kar je ogrski ministrski predsed- nik včeraj povedal, ne more storiti opozicija nič drugega, kakor nadaljevati obstrukcijo z vso silo. Ni treba, da bi se človek postavil na ogrsko stališče, pa vendar lahko razume Justhovce in Košutovce, Apponyija in Andra- ssyja. Dvakrat se je peljal Khuen Hedervary na Dunaj. Ves čas je časopise pripovedovalo, da se pogaja o koncesijah, s katerimi hoče opoziciji olajšati sprejem brambne reforme. Pogajal se je z opozicijskimi voditelji. Glast- ovi o nameravanih koncesijah niso bili nika- kor ovrženi. Vse to je bilo pač zelo podobno obljubam. Če so vsaj Košutovci pričakovali, da jim prinese Khuen z Dunaja kupček nacio- nálnih pridobitev, se ni bilo čuditi.

Nazadnje pride hedervarski grof nazaj v Budimpešto, napove se seja parlamenta z ve- liko reklamo, odgodi se potem na drugi dan, zato da je napetost še nekoliko večja, končno vstane ministrski predsednik v zbornici z ve- likanskim aplombom, obrne vse žepe, in iz njih pade — nič! Kako da ne bi si jezili?

Khuen nastopa. Vse pričakuje, da bo go- voril o madjarskem nacionalizmu, o poveyli- nem in o vojnem jeziku. On pa pripoveduje zbornici, kakšna krasna institucija je milita- rizem. Poslanci čakajo, da jim pove kaj o raz- širjenju parlamentovih pravic, on pa hvali brambno reformo in poje pesem o »dveletni« vojaški službi, katera je v novem zaknu ravno toliko kolikor rozin v potici skopuha. Da bo brambna reforma pogoltnila milione, to ne šte- je nič v Khuenovih računih. Pomisleki opo- zicije zaradi novih bremen so neopravičeni. Opozicija naj bo torej pridna, pa naj čedno glasuje za brambno reformo. Zato pa ima vlada madjarske zastave in madjarske grbe v — svojem programu!

Saj so smešne zahteve glede zunanje na madjarske znake in na zelenobelomodro pla- tno. Ali na Ogrskem so to razglasili za svet- nje, Košutu in njegovim trabantom je več do njih kakor do stoterih političnih prav- stvo. A Khuen izjavlja z najnedolžnejšim obra- zom: O, v programu imamo tudi to...

Prav tako imajo tudi vse hrvaške vlade odpravo železničarske pragmatike in sanira- nje pogodbe »v programu«. Taki vladni pro- grami, ki so napisani zato, da so pač napisani so pa očitno izgubili vplivnost. Madjarski opoziciji se je zdelo, kakor da ji Khuenov »program« osle kaže.

Za Justhovo stranko je imel Khuen še mnogo manj. Volilno reformo »namerava« predložiti — tako nekam proti koncu leta; tudi o splošni volilni pravici bo v njej kakšna be- seda. Dotlej pa naj bo opozicija pridna, poseb- no zato, ker bodo v volilni reformi privilegiji za Madjare.

Opozicija pa noče biti pridna. Včeraj je hrumela, v pondeljek začne gotovo z obstruk- cijo. Najbrže izroči Khuen tedaj predsedniku Navayu dekret, s katerim se razpusti parla- ment.

Marsikateremu gospodu zlasti onkraj Litve se zdi, da so to le ogrska vprašanja. Pa ni res. V krizi je ves dualizem. Ureditev avstro-ogrske monarhije, razdeljene v dvojce držav, pa realno in personalno združene, se je zdela državnim kleparjem šestdesetih let neskončno modra in sklepana za večnost. A vse jasneje se kaže, da postaja že nemogoča. Nič se ne počuti več dobro v dualizmu: Ne tisti, ki vladajo, ne tisti, ki bi radi gospodovali, ne tisti, ki streme po ena- kopravnosti. Ogrska kriza, hrvaška kriza, pa kriza v večini avstrijskih deželnih zborov, ima- jo notranjo zvezo. Razven posebnih lokalnih vzrokov imajo tudi skupen razlog, in v njem je zapredena kriza dualizma.

Na vseh koncih in krajih so bolečine. Toliko je konfliktov, da vidi oko komaj še skupnost. V Avstriji stoji povsod narod proti narodu, na Hr- vaškem vstaja narod proti tuji nadvladi, na Ogrskem se narodnosti branijo madjarske hege- monije, položaj Bosne in Hercegovine je neja- sen, med Budimpešto in Dunajem je večer spor, madjarski fevdalci in avstrijski dvor si vzajem- no ne zaupajo do prvega vogala. Cela veldrža- va je ogrožen kaos. Vlade pa krpajo, sanirajo, podstavljajo stebre, kakor slab zdravnik, ki ne zna izreči diagnoze, pa daje bolniku prašek zo- per kašelj, mazilo za hrbet, kapljice za želodec, obkladke na glavo, berglie, da bi zapustil poste- ljo, opium, da bi bolje zaspal — in kadar tako zaspi, da se sploh ne zbudi več, se začudi, kako je mogel umreti ob tolikih dobrih sredstvih!

Dualizem je mogel biti za prvo dobo kon- stitucionalizma to, kar so po stari slabi šegi po- voji za otroka. Ali nekdanja deca je že davno shodila in se ne da več povijati v plenice. V do- bi, ko si celo Kitajci snujejo republiko, se ne more od avstro-ogrsko-bosanskih narodov pričakovati, da bodo živeli v oblikah, v katerih se sploh ne more živeti. Dualizem je postal nezno- sen narodom in socialnim slojem. Da ne pogine kaj večjega, mora poginiti dualizem. Bolezen Avstro-Ogrske je konstitucionalna in se ne da ozdraviti s simptomatičnimi kroglicami.

Šolske družbe in drugo.

Piše dr. Josip Ferfolja.
(Konec.)

»Narodnost je kakor društvo,« slišim go- voriti svoj tip, »danes sem lahko pri eni, jutri pri drugi.«

Naš tip je zaljubljen v italijansko kulturo. Nič ni slabega na tej stvari. Jaz sem tudi na- ravnost navdušen zanjo, za to ker mi je naj- bližja in najbolj potrebna od vseh drugonarod- nih kultur. Ampak slabo se prične tam, kjer naš tipični slovenski sodrug začne prezirati, oziro- ma nespoštovati svoj materni jezik, svojo slo- vensko kulturo. In nespoštovanje samega sebe ni nič kaj častno in tudi ne moralno. To nespo- štovanje je tu zavedno, tam nezavedno oziroma polzavedno. Pohajanje italijanskih šol in moč

1. Zerkhacken eines Mörders. Jeem Teil wird andas Stadtor genagelt. 2. Ein Räuber wird erschossen. 3. Erwürgen eines Mörders.

Perzijska justica.

tilhe in nekda tako samoposebi umevne asimi- lacijske tendence k drugi, večji kulturi se brez- dvomno pojavlja v tej polzavednosti. Naš tip se pa ne zaveda, da ima ta tendenca v Trstu vedno manj moči, da se je slovenski živelj kul- turno okrepil, da je ves prežet po vse drugi tendenci, to je oni samoobrambe, samoohra- nitve.

Je vse zastoj, sodrugi, če si tiščimo zave- zane oči pred tem dejstvom, zame, kot sloven- skega socialista v Trstu eksistira le eden in edini problem v kulturnem pogledu: ali hočem ostati Slovenec ali pa postati Italijan. Prosto vsakemu, da si izbere kar mu je drago. Ali eno si mora izbrati vsak naš sodrug in potem se tudi mora tega držati dosledno in povsod. Polslovenstvo ali politalijanstvo je neplodno in potrata časa, ni torej v interesu socializma.

To nespoštovanje samega sebe gre tako daleč, da se daje povsod prednost italijanskemu jeziku, tudi tam, kjer ni čisto nič potrebno in kjer se s tem naravnost greši proti socialistič- nim principom enakopravnosti in enakoveljav- nosti, proti socialistični mednarodnosti.

Naš tip se tam, kjer je v večini, skrupu- lozno in čisto čez vso mero drži mednarod- nostnega načela, kjer pa je v manjšini, ne čuti čisto niti potrebe čisto pa nima korajže zastopati načela socialistične mednarodnosti. Naš tip se tu nahaja v veliki zmoti: meni, da bo s tem socializmu pomagal, med tem ko ga po- dira.

Kar se razume pri italijanskih in pri vseh drugonarodnih sodrugih, ki držijo kaj nase, samoposebi, tu vidi naš tip potrebo diplomatiza- ranja, opravičevanja. Slišim nedavno nekoga govoriti: »saj sem bil tudi jaz že pred leti za to, da se slovenske delavce organizira po sloven- sko, sicer ne iz ljubezni do Slovencev ali do Nar. doma, ampak ker je to taktično in praktič- no.« Ti sancta simplicitas! Ali se je treba komu opravičevati za to, ker smo Slovenci?

Naš tip je ogorčen po slovenskem narodnja- štvu, boli ga, če vidi, da naredi to narodnjaštvo Italijanom kako krivdo. Dobro, do tu sem kot socialist popolnoma z njim. Toda naš tip niti od daleč toliko ne čuti ali sploh se za to ne zmeni, če italijansko narodnjaštvo napravi krivico slo- venskemu življu. — Naš tip ne čuti, da so te kriv- ice permanentne, ne čuti, da jih je deležen tudi on sam, ne briga se zanje, zdi se mu, da so — izključna zadeva slovenskih narodnjakov. Pro- testira proti krivicam, ki se gode Burom, Fin- cem, Arabcem, onih, ki se godi slovenskemu na- rodu na sploh, ne čuti, in se naravnost boji, da ne bi zašel v — narodnjaštvo.

Strah pred narodnjaštvom ga podi od na- rodnosti.

Naš tip ne zna delati razlike med narodnja- štvom in narodnostjo, med zadevami, ki se ti- čejo samo slovenske buržvazije in onimi, ki se tičejo celega slovenskega naroda, tudi sloven- skega proletarijata.

Naš tip meni, da je dovolj, če pokaže svojo narodnost le za velike praznike, pri posebnih oficijelnih ali slavnostnih enunciacijah, ob delav- nikih se ne zmeni za njo.

Naš tip bi si prej roko odrezal, nego bi dal krajcar za Ciril-Metodovo šolo. Drugod pa vzdržujejo socialisti (nemški, češki, poljski, ru- sinski) svoje manjšinske šolstvo, drugod glasu- jejo socialistični poslanci (n. pr. v nižjeavstrij- skem deželnem zboru), dosledno za podporo privatnim šolskim družbam. Nemški sodrugi v Šiški pri Ljubljani pošiljajo svoje otroke v šul- fereinsko šolo, imajo svojo večino v odboru do- tične podružnice, podpirajo jo materialno in mo- ralno, nobeden se nad tem ne spodtika. stvar je popolnoma v redu; socialistični državni poslan- ci so pred par leti po sodr. dr. Adlerju predlaga- li za manjšinske šole devetmilijonsko državno podporo, stvar je bila v redu. Doživeli smo kon- čno tudi to, da sta dva pametna italijanska so- druga (Pittoni in Oliva) dosegla današnje dr- žavno subvencijo Ciril-Metodovih šol v Trstu. Vse to smo doživeli in še marsikaj drugega, a naš tip bi si raje roko odrezal...

Sreča naša in sreča za socializem v Trstu je voditelj italijanskih sodrugov v Trstu, sodrug Pittoni. A niti on ne more vsemu kaj, ne more osobito iztrebiti še vseh narodnih predsodkov iz vrst italijanskih sodrugov, koji predsojdi da- tirajo nazaj v Učekarjeve čase. Karakteristična zgodba iz najnovejše dobe:

Gre za mednarodno socialistično manifesta- cijo. Pogovarjajo se besedniki vseh treh politič- nih soc. strank. Italijanski govor in govornik za manifestacijo je določen. Slovenski sodrug vpraša, kakšno vlogo bodo imeli slovenski so- drugi, ital. zastopnik, (ki je pa ostal v manjšini) odgovori: i fara propaganda, i vien drio. (Bodo agitirali za udeležbo in pojdejo za nami).

Končujem. Hotel sem prispeti s svojimi iz- vajanji k spoznanju, da je naša socialistična dol- žnost ustvariti v Trstu močno jugoslovansko so- cialistično stranko. Ne proč od italijanskih sodr., ampak z njimi in poleg njih, toda kot popolnoma enakopravna in enakovredna. enota. Kulturna vprašanja niso za nas nepotrebne stvari, mar- več jih moramo tudi mi razmotrivati s svojega

stališča in se z njimi dejansko pečati. Na ta na- čin odstranimo eno glavnih zaprek v poti, ki nam brani doseči ono politično moč, ki nam gre in ki jo potrebujemo za se in v prevseh socializma sploh.

NOVICE.

* Naši slik. Slika na naslovni strani kaže primerjajočo statistiko marinistične blaznosti v raznih državah na podlagi stanja v začetku t. l. Vpoštev vzete so le ladje, ki še niso prekoraci- le 20. leta svoje starosti. Ladje, ki še niso dogra- jene, so vznacene s posebnimi znamenji. Na tab- lici je navedeno pri vsaki državi število ladij in vsota ton. — Druga slika nam kaže perzijsko justico, ki slovi po svoji krutosti pri delu. Zlo- čince, obsojene na smrt, usmrčuje justica na tri načine: morilca zadavijo ali ga razsekajo, ro- parja pa usrele.

* Šovinizem z zračnim brodovjem. Dred- notska blaznost šovinističnega meščanstva se je začela prelevljati v aviatično blaznost in kmalu bomo zaslišali nad našimi glavami v svobodnih zračnih višinah prav tak hrupni bojni dirindaj kakor se je divgal iz bojnega trušča na suhem ali na morju. Ali ne čudite se, ljudje božji! Kdor pozna tendenco kapitalističnega razvoja, temu je moralo biti že od vseh početkov jasno, da si bo prikrojila kapitalistično - militaristična me- ščanska družba tudi napredek zračne tehnike za svoje neblage namene. Začetek svetovnega ob- oroževanja v ozračju je sprožila Francoska, če- mur se prav tako ni čuditi, kajti šovinizem fran- coskega meščanstva je bil vedno za par stopinj bolj gorak kakor šovinizem drugod. Tozadevna beseda je bila padla zadnjo nedeljo na pariški Sorboni, v dvoranih, ki so sicer namenjene znanosti, ali prav zategadel' se menda hočejo požuriti, da pripravijo dostojno bivališče novi znanosti — vojni motivi v zračnih višinah. Pred šest tisočimi osebami je predaval stotnik o ko- risti aviatike za vojno in z ognjevitimi besedami je pozival francosko ljudstvo, naj žrtvuje denar- ja, mnogo denarja, da dobi slavna Francija kma- lu silno zračno brodovje, ki bo izdaleka preka- lo vsa inozemska zračna brodovja. Poziv je zbudil v srcih prisotnih šest tisoč francoskih buržvazijcev hrupno odobravanje, prekipava- joče v navdušenih vzklilikih in — čujte — ne sa- mo v njih srih, ampak za enkrat celo v njih de- narnicah. Seveda pri denarju navdušenost patri- otov že ni bila tako velika, kajti svota 3000 fran- kov, ki jo je nabrala šesttisočglava množica generalov, senatorjev, vitezov častne legije, to- varnarjev, trgovcev in študentov, resnično ne more imponirati. Tudi patetična kretanja, s kate- ro je podpisal avtomob. fabrikant Michelin 100 tisoč frankov in je gospod Henry Deutsch de la Meurthe položil letalni stroj na žrtvenik do- movine, nas ne more razvneti, kajti natančno nam je znano, da bosta prav ta dva kapitalistič- na mogotca delala imenitne kupčije, ako prične šovinistična blaznost z zračnim brodovjem po- ganjati bujne cvete. Ampak od ljudstva pa bodo zahtevali milijarde za to najnovejšo militaristič- no blaznost in krajtega militaristični pridigarji nimajo niti pojma, kako bi uporabljali zračne po- šasti v vojni. Ali kaj vpraša šovinistična blaz- nost po tem! Sem z milijardami in čeprav ljud- stvo izkrvavi sredi mira pod težo ogromnih voj- nih bremen, sem z zračnim brodovjem in čeprav se v vojni izkaže za neporabno!

* Stavka na krakovski univerzi. Slušatelji filozofske fakultete so sklenili dvadnevno de- monstracijsko stavko, da protestirajo, ker že dve leti ni izpolnjeno mesto profesorja bota- nike. Obenem hočejo s stavko protestirati tudi proti nedostatnim uredbam laboratorijev.

* Tragedija v hotelu V praškem hotelu je vzel 17letni trgovski sotrduknj Vaclav Horki s svojo ljubico 19letno prodajalko Antonijo Ružič- kovo sobo. Ko je hotelsko os- bje jutraj zaslialo strel iz sobe je vdrla noter in našlo prodajalko mrtvo Dekle je držalo v roki revolver. Horki je izjavil, da je spal, ko je deklica izvršila samo- mor Oblasti pa so mnenja, da je Horki dekle najbrž ustrelil, zato so ga prijeli.

* Alkohol V Inandu na Ogrskem sta stre- ljala dva orožnika iz daljave 70 metrov drug na drugega. Ko sta izstrelila vse patrone, sta se vrgla z bajoneti drug na d- uzeгаа in si zadala celo vrsto ran. Slednjič so ju uklenili in odpe- ljali v Nagy Svalonto, kjer so ju izročili orožni- škemu poveljstvu. Orožnika sta bila pijana in sta se spopadla iz nezatnega povoda, kakor se prav rado zgodi ob takih prilikah.

* Državni pravdnik v pesteh stražnika. Kak duh navdaja budimpeštanske stražnike, priča naslednja zgodba. V budimpeštanskih juristič- nih krogih dobro znani državni pravdnik Lu- dovik Toth je opozoril v soboto zvečer straž- nika Pavla Meszaroša na avtomobil, ki je drvil mimo s temno svetliko, in je zahteval, da straž- niški zapiše avtomobilovo številko. Dasi se je državni pravdnik legitimiral, stražnik ne le da ni ugodil državnega pravdnika želji, ampak ga je udaril s pestjo s tako silo po glavi, da mu je popolnoma zmečkal polcilinder. Slednjič je ho- tel korenjaški stražnik še sabljo potegniti, tako

da je moral državni pravdnik porabiti hitrico svojih nog pred nasilnim »očesom postav«. Stražnika so odpustili iz službe kljub temu, da je skušal vse utajiti. Baje bo imel slučaj za bu- dimpeštansko policijo resne posledice. Doslej so namreč sodišča vedno verjela stražnikom, ako so se jetniki pritoževali nad dejanskimi nasil- stvi »čuvajeav postave«.

* Obrežni zid se je pogreznil. V San Remu se je 13. t. m. pogreznil obrežni zid ob morju. Na obrežju so se ob tistem času sprehajali učenci ljudske šole Okolo 20 učencev so razvaline zidu pokopale pod sabo, pet je bilo mrtvih, osem po- škodovanih.

* Učitelja so ubili. Na Angleškem je vrglo osem učencev v Meath Countyju svojega 27let- nega učitelja na tla in so ga brcali in s koli obdelavali tako dolgo, da je bil mrtev. Živinske učence so prijeli.

* Carski steber — defravdant. V Peterbur- gu je od leta 1905 otroško zavetišče za otroke žrtev revolucije. Poslujočemu članu zavetišč- neza načelstva generalnemu poročniku Toma- ševiču so zdaj prišli na sled, da je poneveril 22 tisoč rubljev denarja, namenjenega za vzdrže- vanje zavetišča. Vojaški imenitnik je ponaredil podpise, Generala so prijeli.

* Ogromna lokomotiva. Za pensilvanijsko železnico so zgradili lokomotivo, morda največjo sveta. Dolžina lokomotive obenem s premogov- nim vozom je 30 metrov, teža z vso opravo 669 tisoč funtov. Najtežji stroj za osebne vlake je bil doslej težak 420 000 funtov. Nova lokomotiva ima 16 koles. Premogovni voz lahko sprejme 30 000 funtov premoga in 40 000 litrov vode.

* Parnika sta se potopila. Londonska Lloy- dova agentura poroča iz Nagasakija na Japon- skem, da sta trčila japonska parnika »Ryohama- ru« in »Morimaru« na planem morju drug ob drugega. Obadva parnika sta se pogreznila v morsk globočino. Vsega vkup je utonilo 46 pot- nikov in mornarjev.

* Prezlomovališče štokljke Poljski plemen- taš je ujel na svojem posestvu blizu L-ova štok- kljo ter ji obesil okolo vratu obroč z latinskimi napisom: »Haec ciconia Polonia« (ta štoklja je s Poljskega). Nato jo je izpustil. Spomladi se je štoklja vrnila in plemenitaš je bral z velikim začudenjem na zlatem obroču, ki ga je imela na- mesto prejšnjega: »India cum donis amittit ci- coniam Polonis« (Indija vrača Poljakom štokljo z darovi).

* Nevaren polet. V Novem Jorku se je dvi- gnil aviatik Beatie z dvokrovnim aparatom v vi- šine; v letalnem stroju je bila tudi dama. V vi- šini pa se je motor nenadno ustavil, ker je bil benzin zmrznil. Beatie se je hotel spustiti nizdol, toda njeno spremljevalka je v histeričnem na- padu planila nanj. Letalec se je boril z napol blazno žensko, slednjič se mu je posrečilo osvo- boditi eno roko, nakar se je brez nesreče vkrcal na zemljo.

Zlata tehtnica.

Avstrijski apotekarji so rojeni pod srečno zvezdo: Avstrijski minister ima večje dopa- dajenje nad enim umetnikom iz latinske ku- hinje kakor nad devetindevetdesettisočdevet- sovetindevetdesetimi državljani navadnega rodu. Vse prebivalstvo je mesece in mesece od vlade na ves glas terjalo odpmoči proti draginji in vlada ga ni uslišala. Pa je stopilo dva, tri tisoč lekarnarjev na prste, katerim so se podražile nekatere sirovine, in vlada jim je koj dala to, kar je ostalemu ljudstvu odbila. Vlada radodarnost in naklonjenost gre seve- da na račun prebivalstva, ki bo v prijetnem položaju, da bo dražje plačevalo ne le živila zdravih temveč tudi živila bolnikov. Za sre- čne apotekarje pa je draginja takorekoč od- pravljena; narobe, draginja je postala zanje prav izdaten vrecel novih profitov.

Nova medicinalna taksa, ki jo je vlada pred nekja dnevi izdala, je izpremenila cenó več sto predmetom. Le nekaj predmetov se je za spoznanje scenilo, ogromna večina pa se je podražila za pet odstotkov, pa tudi mnogo višje, tudi za več nego sto odstotkov. Scenili so se predvsem izdelki, ki se sicer nahajajo v seznamku zdravil, ki pa jih zdravniki le redko zapisujejo, tako da bodo lekarnarji ta udarec brez bolečin prenesli. Podražil pa se je prav izdatno vsakdanji kruh bolnikov, poskočila so v ceni zdravila, ki jih zdravniki ordinirajo največ.

Kar poglejmo! Eno zdravil, ki se je naj- bolj podražilo, je fructus foeniculi. Cena za 100 gramov se je zvišala od 30 na 60 vin. Lek- narnarji, ki imajo polna usta tožba o nezno- sni draginji sirovin, so v svojem strokovnem glasilu sporočili, da morajo za 100 gramov fructus foeniculi plačevati namesto 16 po 30 vin., vlada pa je prodajno ceno povišala kar za 30 vin.! 10 gramov fungus secalis se je za lekarnarje podražilo od 4 in pol na 12 eno tretjino vin. Vlada pa je podražila bolnikom to zdravilo ne za 8, temveč od 15 na 30 v- torej za 15 vin. Gram mentola je po navedbi apotekarjev veljal prej 3,6 vin., sedaj 6,2 vin. Za vlado je bila ta podražitev povod, da je določila ceno gramu od 10 na 20 vin. Gram Morpium Hydrochloricum se je podražil, ka- kor pripovedujejo lekarnarji, od 32 na 71 vin. Vlada je povišala ceno od 70 vin. na 1 K 65 v- Lekarnarji plačajo za gram tega zdravila 39 v- več, pa ga prodajajo za 95 vin. dražje!

Ampak vladi to še ni zadosti. Lekarnarji so veliki reveži in na stara leta po navadi vsi beračijo... Zato pa je zvišala tudi t. zv. de- lovno takso. Praški bodo odslej dražji ne le vsled podražitve sirovin, temveč tudi vsled poviška lekarnarske delovne takse. Taksa za razdelitev praškov je znašala doslej do desetih praškov po 5 vin. na prašek, za vsak nadaljni prašek po 2 vin. tako da je delo za 15 praškov veljalo 60 vin. po stari delovni taksi. Sedaj pa je vlada določila, da sme lekarnar za prvih 15 praškov računati po 5 vin. od praška; vsled česar velja delo za razdelitev 15 praškov po novi delovni taksi 75 vin. Oblatni zavitek je veljal doslej 2 vin. za delo, odslej 5 vinarjev. Najzadostča en sam zgled! Kodeinski prašek, ki vsebuje 0,45 grama čistega kodeina, je veljal

doslej: 45 vin. za koein, 5 vin. za sladkor, 30 vin. za mešanje, 60 vin. za razdelitev praškov, 20 vin. dispencijske pristojbine in 34 vin. za škatlo. 15 praškov je veljalo 1 K 94 v. Po novi taksi bo veljal teh petnajst praškov 2 K 50 vin.; koein stane 41 vin. in razdelitev 15 vin. več. Antipirinski prašek, ki je doslej veljal 1 K 88 vin. bo veljal odslej 2 K 48 vinarjev.

Podražitev zadeva občutno tudi bolniške blagajne. Podražitev a conto sirovin morajo plačati tudi bolniške blagajne. Vlada je sicer ugodila nekaterim željam bolniških blagajn, vendar vse te ugodnosti niti od daleč ne odtehtajo nove obremenitve, in že danes je gotovo, da se bodo izdatki bolniških blagajn za zdravila — ob enakem konzumu — pomnožila za 5 ali 6 odstotkov.

V Avstriji je že tako: drago živiš, še dražje umreš!

Ljubljana in Kranjsko

— Seja deželnega zbora bo danes ob 11. dopoldne.

— O podržavljenju ljubljanske policije se je večeraj posvetoval deželnozbornski ustavni osek. Po »Slovenecem« poročilo je predelal zakonski načrt. Kako, tega ne pove klerikalno glasilo, po bi bilo zanimivo. O višini prispevka, ki naj ga plačuje Ljubljana, se osek ni mogel zediniti, vsled česar pride stvar pred drugo osekovo sejo. Deželni zbor torej danes ne bo sklepal o tem. »Slovenec« tudi poroča, da je dejal deželni predsednik sledeče: »Take policije, kakršna je sedaj, Ljubljana ne sme več imeti, razmere so nevdržljive ne samo pri policiji, ampak tudi pri zglaševalnem uradu. Če se zakonski načrt ne sprejme, bom vedel z uporabo občinskega reda prisiliti prizadete faktorje, da iz mestnih sredstev oskrbe Ljubljani tako policijo, kakršna je Ljubljana potrebna in vredna, to pa bo Ljubljano gotovo mnogo več stalo, kakor če se sprejme vladna predloga. Priporočim še enkrat, da tako, kakor je sedaj ne more in ne sme ostati. Med drugim je tudi predsednik omenil, da je bilo popolnoma nepravilno, če so na magistratu uporabljali policijo za druge namene, kot za javno varnost.« — To je prav le, razmere pri policiji smo tudi mi kritizirali in nihče menda ne dvomi, da je tam treba remedure. Vprašanje je le, če v tistem smislu, kakor želi baron Schwarz. Ali na vsak način je velika razlika, če se zahteva od občine, da je velika razlika, če se zahteva od občine, da je pri policiji red, ali pa če se policija podržavlja. Sicer pa bi bilo dobro vedeti, če je dejal deželni predsednik o mestni policiji ravno to, kar »Slovenec«, ali če je kaj obrazložil obdolžitve. Bilo bi čudno, če bi mogla mestna policija tako sumarično obtožbo tiho vtakniti v žep.

— Izpremembra ljubljanskega mestnega štatuta je večeraj rešil ustavni osek deželnega zbora. Nedvomno bo tudi večina deželnega zbora pritrdila izpremembam občinskega reda in hoteli vsiliti Ljubljani »zunanje davkoplačevalce« za občinske družnike. Ustvarjati privilegije, ki imajo priti klerikalni stranki v prid, je »demokratičnim« klerikalcem jako ljubo opravilo. Občinstvo pa si ne more misliti večjega užitka, kakor če sliši potem klerikalno gospodo deklarirati o pravici. To je namreč po klerikalnih nazorih sila pravično, če ima človek, ki šteje denarce, volilno pravico trikrat, proletarec pa ne enkrat. Tak davkoplačevalec naj voli n. pr. v svoji občini, potem pa še v Ljubljani in drugem tretjem razredu; ali pa za deželni zbor doma v razredu kmečkih občin in v splošnem razredu, potem pa še v Ljubljani v kuriji mest in v splošnem razredu — delavec pa, ki je moral zaradi dela par tednov zapustiti Ljubljano, se lahko za volilno pravico sploh pod nosom obriše. Seveda bo večina v deželnem zboru vse potrdila, kar zahteva klerikalni generalštab; radovedni smo, kaj poreče vlada, ki je tako vneto za objektivnost, tej krivici in tej kršitvi ljubljanske avtonomije. Tembolj smo radovedni, ker je imela vlada nekoč sama drugačno stališče v tem vprašanju.

— Birokrično dolgočasje (Storija poselskih knjižic.) 11. julija lanskega leta je županstvo v St. Janžu na Dolenjskem izstavilo poselsko knjižico Fr. Kapusu, ki je šel kot vajenec k čevljarstvu mojstru G. Goletu v Vevčah pod Ljubljano. Knjižico je poslalo županstvu na Koroški Beli v podpis, ki pa je knjižico nepodpisano vrnilo, češ da deček ni pristojen na Koroško Belo. Šentjanski župan je poslal nato knjižico županu v Lesce, kamor je bil pristojen dečkov ded; a iz Lesce ni bilo ne knjižice ne odgovora. 24. septembra je šentjansko županstvo napravilo poselsko knjižico za dečkovo sestro Antonijo in jo poslalo leškemu županstvu, pa tudi te knjižice ni bilo več nazaj. Nato je oče obeh otrok kovač Jan. Kapus pisal okr. glavarstvu v Radovljico in mu razložil vso zadevo. Brez uspeha! Pozneje se je šentjansko županstvo obrnilo na radovljiško okr. glavarstvo, ki se je v tem trenutku zganilo in začelo poslovati. Najprvo je prišlo od okr. glavarstva vprašanje, kje je bil ded obeh otrok doma, kaj je bil, kaj je oče in če se je o očeta Janeza Kapusa domovinski pravici že kdaj razpravljalo. Šentjansko županstvo je zaslialo Janeza Kapusa in poslalo radovljiškemu okr. glavarstvu poročilo, da je stari Matjež Kapus bil rojen v Lescah, da pa je bival od leta 1869 do svoje smrti 1893 na Javorniku (občina Koroška Bela) kot kovač pri fužinah; da je oče Janez Kapus bil rojen 1869 na Javorniku (občina Koroška Bela) in da je bival ondivečas do leta 1908; da je županstvo na Koroški Beli naznanilo svoj čas Jan. Kapusu, da je »prejet v občino Koroška Bela, kar je razvidno iz knjižic, ki jih je izgotovilo županstvo na Koroški Beli leta 1908. Radovljiško okr. glavarstvo je nato zahtevalo še poselsko knjižico Jan. Kapusa in je tudi to sprejelo. Od tedaj pa je že tri mesece absoluten molk, dasi si je prizadevali oče že dvakrat obrnil na okrajno glavarstvo v Radovljico. — Dolga storija poselskih knjižic je upravi škandal brez primere. Vsled nemarnosti občinske uprave na Koroški Beli in vsled zanikrnosti okr. glavarstva v Radovljici je sedaj vsa Kapusova rodbina brez posel. knjižic. Šin se uči že pol leta čevljarstva — brez knjižice, oče je že tri mesece brez knjižice — glavar-

stvo mu je doslej niti vrnilo ni — in hči je ostala doma, pa je ondodni župan že izjavil, da ji ne more napraviti niti certifikata, če bi hotela v službo. Upravne oblasti s svojim dolgočasnim postopanjem, od katerega imajo delavski ljudje očitno škodo, je potrjujejo naziranje, da je naprava delavskih knjižic zrela za staro šaro.

— Elektrokinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 16. februarja: Prijubljeni specialni večer. 1. »Islandija« in »Soteska Lichtenstein«. (Krasna naravna posnetka). 2. »Zigotto kot toreador«. (Velekomično). 3. »Testament«. (Samo zvečer. — Drama) Posebno omeniti je 5. »Levova hvala«. (Drama v barvah. — Velika učinkovitost. 30 levov pri odprti sceni. — Pri vseh predstavah). 6. »Leo in njegove tri neveste«. (Velekomična ameriška veseloigra) V soboto, dne 17. februarja: »Življenska laž«. (Učinkovitost Nordiskfilm & Co.) ter »Svatbeni večer«. (Velekomično.) V torek, dne 20. februarja: »Kaznjena šte. 10 in 13«. (Senzacionalna drama iz življenja.) Nordiskfilm Co.

— Štiri prste si je odsekal. V prisilni delavnici si je 8. t. m. kaznjene Ivan Buhmajer pri delu odsekal štiri prste leve roke.

— Nezgoda pod vozom. Zadnjo soboto je delavec Viktor Kozina iz Spodnje Siške nalagal in prevažal oblanje. Medpotoma se je voz prevrnil in je Kozina zašel pod njega. Poškodoval se je težko.

— Uboj. V nedeljo 4. t. m. je bila v bitenjski gostilni plesna zabava, ki se je je udeležilo več domačih fantov. Ob 10. ponoči so se sporekli in kmalu se je razvil pretep. Sorodnik gostilničarke, 25letni fant Ivan Šihel je hotel miriti, a je planil nanj fant Ivan Šilar z odprtim nožem in mu zadal globoko rano v trebuh. Kljub zdravniški pomoči je Šihel 6. t. m. umrl za rano.

— Padel z vlaka. Sprevodnik južne železnice Ivan Longar, star 55 let, doma iz Kočevja, stanujoč v Ljubljani, je blizu Nabržine padel z lokomotive tovornega vlaka. Pretresel si je močno možgane. Prvo pomoč so mu nudili na Nabržini, odkoder so ga potem prepeljali v tržaško mestno bolnišnico.

— Vlom. V Kočah pri Postojni je ukradel tat obdvojelemu dninarju Francetu Boštjančiču njegov prihranek v znesku 100 kron, ki ga je imel zapritega v kovčegu. Tat je siloma iztrgal omrežje in se splazil skozi okno v spalnico; po vlamu je šel po prvi poti in izgubil medtem desetkronski bankovec. Kdo je vlomilec, ne vedo.

— Zagorje ob Savi. Podružnica »Vzajemnosti« priredi v nedeljo, dne 18. t. m. v dvorani g. Rih. Michelčiča na Toplicah veliko predpustno veselico. Na veselici sodeluje tamburaški »Vzajemnosti«. Priletek veselice je ob 6. zvečer. Vstopnina za osebo 50 vin. Delavce in delavke vabi na obilno udeležbo — odbor.

Idrija

— Zanimiv shod se obeta na 25. t. m. Delavstvo vseh strank je edino, da si zbujuje to, kar mu gre. Žalostno je le dejstvo, da nekateri otročaji, ki z delavstvom nič opraviti nimajo, spravljajo po zakotnih klerikalnih lističih v javnost stvari, ki kršijo disciplino vsaj na zunan. Takim individuumom gre pasji bič, da bi se naučili politične abstinence, ker drugo imajo itak le na jeziku.

Tržič

— Združene socialistične organizacije prirede predpustni zabavni večer v soboto 17. t. m. v gostilniških prostorih prostorih pri Peljarju. Začetek ob 8. zvečer. Spored: godba, ples, šaljiva pošta; prodajali se bodo tudi koriandoli in serpentine. V soboto vsi k Peljarju!

— Trde zemlje prodaja pekovski mojster Vilfan. Ako mu kdo vrne take zemlje, pa strese ošabnost, češ še bosi jih boste »petlali«. Ta oholež kaže očitno svojo pristranost s tem, da hrani za njemu neljube stranke stare zemlje; svetujemo mu, naj ravna manj linavsko, naj raje reče: jaz imam že dosti delavskih grošev, pojedite drugam. Ako noče postreči, ga ne more seveda nihče siliti, ali da bi si pustili od njega prokrovati, kdo bode stare zemlje »petlali«, zato ste g. Vilfan prenevali!

— Moralna cvetka. Med orli imajo podnačelnika, katerega so stavili za vzorec vsej orlovski četi. Pretečeni teden se je pa bliskoma razširila vest, da se je mizarški pomočnik v trziški predilnici skril v kopalnih prostorih in opazoval prepovedan sad, ko se je kopal neko dekle. Dekle ga je opazilo in je bilo vse tajejanje zaman. Da je kaj takega zagrešil kdo drugi, bi gotovo frčal iz tovarne, orli bodo pa že kako zmanjšali pregreho svojega nesramnega podnačelnika.

Štajerska

— Trbovlje. Neki liberalci krošnjarijo okolo s polami in nabirajo podpise pevcov za liberalno pevsko društvo. Gospoda stoji drugače na stališču gesla: svoji k svojim, drugi čemur nič nimamo, da pa skušajo za svoje narodnjakarske fraze pridobiti tudi rudarje, dokazuje le, da smatra ta gospoda rudarje, ki so ji drugače preumazani in jih drugače z vsem zaničevanjem prezira, za štafado dosti dobre. Zagotavljamo, da bodo med rudarji jako malo kalinov vjeli na svoje limanice, kajti tudi med rudarji se dani, in če misli gospoda, da bodo delavci »redstavljalji repe in priveške liberalnega frakrasterja, tedaj se motijo. Delavci rudarji imajo svoj lastni pevski zbor, koder so sami med seboj torej svoji med svojimi. In tako je prav! Liberalni frakrariji pa naj bodo tudi med seboj. Gospodom liberalnega kalibra bodi povedano, da je nabiranje članov za falitno pevsko društvo med rudarji, za katere sicer nimajo drugega kakor zaničevanje, milo rečeno — nesramnost.

— Lep podjetnik. Iz Celja nam pišejo: V nedeljo 11. t. m. je bil nenadoma odpučen v Pagiaffovi tovarni za zlatnino sodrug Mihael Koren, vodja podružnične vplačevalnice zlatarjev in načelnik delavskega pevskega društva »Naprej«, ne da bi mu bili navedli vzroke nenadne odpustitve. Razmere v tem obratu so že del časa neznosne. Obrtno nadzorstvo naj le malo pogleda po domačiji gospoda Pagiaffa pa bo našlo marsikaj, kar spada v njegov delokrog. Delavni prostori so v zdravstvenem oziru za-

nemarni, da je groza. Vajence izkoriščajo naravnost nezaljšano; na teden dobe pet kron za hrano (!) in od tega naj potem žive! Zaušnice in psovke so na dnevnem redu. Kakor rečeno, ako gospod obrtni nadzornik nepričakovano napravi obisk v to izkoriščevalnico, bo našel marsikaj, kar ga mora zanimati. Mehaniški, strojniki, izdelovalci verig in dragotinarji naj ne hodijo v Celje!

— Volka je videl lovec Miha Teržan dne 6. t. m. pod Brezjem v občini Dobje. Odkod se je zver priklatila, ni znano.

— Zensko truplo. V bližini Dogoš so našli žensko truplo; baje je mrtva ženska doma iz Šentjanža na Dravskem polju.

— Morika svojega moža pomiloščena. Posestnica Julijana Kmetič iz Razvanj, ki je bila pri porotni obravnavi dne 15. decembra 1911 v Mariboru zaradi zavrtnega umora, izvršenega na svojem možu, obojena na smrt na vislice, je pomiloščena. Smrtno kazen so ji spremenili v 20-letno ječo.

— Pretep v cerkvi. Na Vranskem sta se v soboto med blagoslovom sprla fant Ivan Poznič in Franc Goričan. Beseda je dala besedo in Poznič je pretepel Goričana do krvi in mu grozil z nožem. Zunaj cerkve ga je ukral z nožem v roko.

— Samomor vojak. V Gradcu se je ustrelil z vojaško puško 13. t. m. ob pol osmih zvečer v vojašnici vojak 2. bosansko-hercegovskega pešpolka. Ko je prišel rešilni voz, je vojak že izdihnil.

— Zločinska ženska. V Celju so prijeli orožniki že večkrat kaznovano Marijo Ribičevo se je potikala že dalj časa brez dela po Kranjskem in Spodnjem Štajerskem ter zlorabljala nedorasle deklice za pohotne namene. Proti Ribičevi je naperjena cela vrsta ovadb zaradi goljufij, tatvin, zapeljevanja in prestopkov proti naravnosti. Ribičevo so izročili celjskemu sodišču.

— Požar. V Logarovich pri Ljutomeru je rričelo zvečer 8. t. m. goreti pri posestniku Antonu Senjurju. Strešje hiše je zgorelo, prav tako shramba za vozove, seno, vozovi in gospodarsko orodje. Vzrok požara ni znan.

— S kamnom. Lani 12. novembra se je ponoči vračal v Celju Alojz Zajc z Mihaelom Kladnikom iz gostilne domov. Pod gledališčem jim prideta nasproti Stefan Knez in Andrej Člari. Knez in Zajc sta bila prijatelja ter sta se pozdravila. Mihael Kladnik je napravil o Knezu prezirljivo opazko, ki je povzročila »erekanje; posledica je bila, da sta Kneza in njegovega spremljevalca Zajc in Kladnik zapodila v beg. Da se maščujeta, sta se Knez in Člari vrnila in Knez je zagnal težek kamen proti nasprotnikom, ki je zadal Zajca na glavo in ga tako poškodoval, da je oslepel na enem očesu. Obtoženec je pred celjsko poroto priznal dejanje, zagovarjal pa se je s silobanom. Obsojen je bil vsled prestopka zoper varnost življenja na štirimesečno težko ječo z enkratnim postom vsak mesec.

— Pogrešana smučarja. V Gradcu že delj časa pogrešajo dr. Schrolla in dr. Haasa, ki sta odšla s smučmi v gore. Poslali so vojaške oddelke, da bi ju poiskali, pa so se vrnili brez uspeha. Smučarja sta nedvomno ponesrečila v snežnih zametih.

— Prijet kolesni tat. V Mariboru je prišel 13. t. m. k trgovcu s kolesi mlad fant in mu ponudil dobro ohranjeno kolo za 60 kron. Ker je bilo kolo vredno trikrat toliko, se je trgovcu zdelo stvar sumljiva. Pridržal je kolo in rekel prodajalcu, naj čez pol ure zopet pride. Medtem je obvestil stražnika. Dognali so, da je fantovo kolo tisto, ki je bilo ukraden 12. t. m. v Gradcu pismošči. Tat je bil 17letni fotograf Ludovik Kuruč iz Zagreba; v njegovi družbi je bil tudi 18letni brat Stefan Kuruč, ki je tudi imel pri sebi kolo, o katerem ni mogel povedati, odkod ga je dobil. Stražnik ju je prijel in izročil okrožnemu sodišču.

Koroško

— Požar delavskih barak. V okolici Šentvida je pogorelo več delavskih barak, last posestnika Kalinška. V barakah je prenočevalo okoli 40 delavcev, ki so se v zadnjem času, ko maj napol obledeneli rešili. Pogorela je vsa obleka in več prihrankov delavcev. Tudi Kalinšek je imel v neki baraki 1400 K papirnatega denarja, ki mu je pogorel. Ogenj je bil skoro brezdomno podtaknjen iz sovraštva. Storitca še niso izsledili.

— Ponesrečen železničar. V Sinčavesi je prišel pri premikanju tovornega vlaka sprevodnik Karl Zima med odbijača dveh voz. Odbijača sta mu stisnila prsi in so Zimo smrtno ranjenega odpeljali v Celovec.

Goriško

Smrt Ljubljancana v Soči. Poročali smo zadnjič, da je hotel neki Ljubljancan, ki se je izdajal v Gorici za dijaka Mulley iz Ljubljane, na goriški pošti s ponarejeno knjižico poštno hranilnice dvigniti večjo svoto denarja. Uradnik pa je spoznal ponarejeno knjižico, poklical policaja, a dozdnevni Mulley je pobeignil in bežal proti Soči, policija ga je zasledovala, a Mulley je skočil v Sočo in izginil v valovih. Dognalo se je, da se samomorilec ne piše Mulley, temveč da si je nadel to ime, ker v Ljubljani ni nobenega dijaka s tem imenom. Zdaj se je pa cela zadeva pojasnila. Večeraj zvečer se je oglašil na goriški policiji neki dijak Boris Pupis, ki je prinesel pokazat policiji pismo nekega ljubljanskega petošolca. V pismu piše ljubljanski dijak, da je stanoval skupaj z nekim 18 let starim dijakom, doma iz Štajerske. Dotični dijak je bil v dneh v Gorici, odkoder je do petka pisal vsak dan neki gospodični v Ljubljani razglednico. V petek je dotična gospodična dobila zadnjo karto. Kakor čujemo, se je že dognala identiteta samomorilca, ki je iz Ljubljane in se piše F. — Iz Ločnika pa poročajo, da so našli večeraj pri Majnici na ločniški strani utopljenca, ki so ga fotografirali in ko ga je komisija ogledala, so ga pokopali na ločniškem pokopališču. Utopljenec je lep fant, star okoli 20 let, sezut, brez jopiča, papirjev ni imel nobenega pri sebi in zato niso mogli dognati, kdo je bil. Po vseh znanih pa je soditi, da je utopljenec dijak F. iz Ljubljane,

ki je skušal v Gorici priti s ponarejeno knjižico do denarja ter potem skočil v Sočo.

Trst

— Najboljši in najstarejši sodrugi imajo tudi najveščenejšo napako. Zato ker so najboljši in najstarejši, si domnevajo, da smejo poravnati svoje dolžnosti napram stranki šele ob koncu leta. Narobe si pa mislimo mi, da bi morali biti taki sodrugi v zgled mlajšim. Sami vedo, koliko nepotrebnega dela nalože administraciji stranke oni, ki ne poravnajo prispevkov pravočasno. Koliko pisem, koliko tirjatev, koliko se na tak način potrosi denarja — seveda neplodno. Ti starejši sodrugi navadno tudi veliko zahtevajo napram stranki. In kljub temu, da vedo sami, ker so poskusili, da stranka brez vsestranske opore od vseh strani ne more izvršiti potrebnega dela, kljub temu zanemarijajo stranko. Tako moramo n. pr. konstatirati, da je med onimi, ki še niso poravnali strankinega prispevka za leto 1912, največ starejših sodrugov. Upamo, da bodo te vrstice, ki smo jih napisali v najboljšem namenu, imele ugoden uspeh in, da bodo kmalu storili vsi svojo dolžnost napram stranki.

— Narodnjakarska »Edinost« si je dva dni zaporedoma izposodila bolniško blagajno. Prvi dan je pripovedovala, kako se je ravnavalo »bolniški blagajni z »neko« ubogo žensko. Drugi dan je pa pripovedovala, kako se je godilo pri bolniški blagajni »nekemu« delavcu. Zakaj pa »Edinost« ne pove imena dotičnih dveh oseb, da bi se imelo vodstvo bolniške blagajne priložnost prepričati, v koliko so bile trditve »Edinosti« resnične? Mi vemo, zakaj se »Edinost« boji, priti z imeni na dan. Zato, ker se »Edinost« boji popravka, ki ga je morala priobčiti vsikdar, kadar je kaj pisala zoper bolniško blagajno. Pri vsem tem bi pa vsekakor svetovali »Edinosti«, naj najprej pometa pred svojim pragom. Najprej naj se prepriča, kako ravna s člani del. pod. in bralnega društva dr. Pertot, o katerem se pripoveduje, da noče člani niti zdraviti, ako je socialist. Naj le pogleda nekoliko »Edinost« v tiste tržaško del. podporno in bralno društvo ki ni hotelo izplačati bolnemu članu Haberju bolniške podpore niti tedaj, ko je zdravnik glavnih skladišč oficijelno ugotovil, da ima Haber pravico do podpore. In — nota bene — del. podporn. in bralnemu društvu bi se bil ves denar vrnil od glav. skladišč. To je škandal, gospa »Edinost«! Pometajte pred svojim pragom. Prašajte, gospa »Edinost« rajši svojega dr. Mandiča, ako je izplačal vse uslužbenice pri konzumu N. D. O. Bliže vas, gospodje Edinosti, bliže kakor na vami je bolniška blagajna, se dogajajo nečuvne, gnjusne vredne stvari. Te pometajte. Drugače se obvežemo, da za vsak rokovanjski napad »Edinosti« objavimo zgodbico iz Narodnega doma.

— Pevski odsek »Ljudskega odra« priredi v nedeljo dne 18. februarja t. l. v restavraciji »International« via Giovanni Boccaccio šte. 25 veliko predpustno veselico s sledečim programom: 1. Pevske točke: »Slava delu« (iv. plem. Zaje); »Vzbujanje duhov« (***); »Zvončku« (Fr. Ferjancič); 2. Veseloigra v enem dejanju: »Nemški ne znajo«; 3. Kupleti; 4. Šaljiva pošta, korijandoli, korzo in druge zabave; 5. Tombola — Ples. Začetek točno ob pol 8. zvečer. Vstopnina 30 v. za osebo.

Umetnost in književnost

Iz pisarne slovenskega gledališča. V soboto prvič na našem odru burleska »Milion«, ki je vseskozi napetega dejanja in velezanimivosti. Predstava se vrši za par-abonente. — V nedeljo popoldne »F. S. Finžgarja ljudska igra »Divji lovec«. Predstava se vrši izven abonementa za lože par in sicer pri zelo znižanih cenah; zvečer drugič velezabavna burleska »Milion« (za nepar-abonente).

Delavsko gibanje

— Rudarji, izogibajte se Leš na Koroškem! Vodstvo rudnika v Lešah na Koroškem pošilja v zadnjem času v razne kraje svoje agente (birmovce), da nabirajo delavce za rudnik. Izvedli smo, da se v to svrhu potika neki indvidijum po Eibiswald. Namen takega birmanja je prozoren; delavcev rudarjev v Lešah nainreč ne manjka, toda vodstvo ondodnega rudnika hoče itak jako slabe plače še bolj zmanjšati, za to išče ljudi, katerim so ondodne razmere nezane. Vrhu tega bi vodstvo rado vrlo nekaj starejših izkušenih rudarjev na cesto. Rudarji in delavci vseh krajev, pokažite duri vsakemu takemu agentu, ki pride kupovat pod raznimi pretevezami duše, da jih potem izroči na milost in nemilost najbrezobzirnejšemu izkoriščevalcu!

— Belgijška rudarska stavka. Zbornica je sprejela spremembo zakona o starostni pokojnini ni določila, da se smejo mesečni prispevki članov tam, kjer je v navadi osemredno izplačevanje, samo mesečno vplačevati. S tem je izpolnjena ena glavnih zahtev stavkujočih rudarjev v Borinazi. Upajo, da se stavka konča, kakor hitro sprejme senat zakon.

Vestnik organizacij

Trbovlje. Sodrugi pevci, pozor! Redna vaja pevskega zbora bo v nedeljo, dne 18. februarja t. l., topot ob 9. dopoldne.

Trbovlje. V četrtek dne 22. februarja 1912 bo v »Delavskem domu« važna seja revirnega odbora Unije avstrijskih rudarjev, ki se prične ob 9. dopoldne. Zunanji člani revirnega odbora naj pridejo pravočasno v Trbovlje.

Občni zbor izobraževalnega društva za Pulj in okolico

Na dan 4. t. m. sklicani občni zbor našega izobraževalnega društva se ni vršil, ker je bilo več odbornikov službeno zadržanih. Vsled tega je bil preložen na pretečeno nedeljo.

Iz tajnikovega poročila posnemamo, da je bilo v blagajni koncem leta 40 K prebitka; toda iz tega še ne smemo sklepati, da je bilo minulo leto za društvo kdove kako ugodno; do rednega plačevanja male tedenske članarine se še dosedaj nismo povzpeli in število plačujočih članov zastaja za številom vpisanih članov. Da je ob koncu leta vzlic temu prebitek, je pripri-

sati dejstvu, da društvo v preteklem letu ni raz-
vilo živahnega delovanja.

Kakor navaja predsednikovo poročilo so
bile vse leto le štiri seje, dva shoda in eno pre-
davanje. Tudi knjižničar nam ni sporočil nič ve-
selega: društvene knjižnice člani niso skoro
nič uporabljali in se je izposodilo ves čas komaj
20 knjig.

Po poročilih funkcionarjev je bila volitev
novega odbora, v katerega so izvoljeni: Kako-
tović za predsednika, Haramina za podpredsed-
nika, Sever za tajnika, Fabijančič za njegovega
namestnika, Moderc za blaginika, Pleša za nje-
govega namestnika, Kolančič za knjižničarja,
Popović za njegovega namestnika, Zlobec za
gospodarja, Cigojnovič za preglednika. Lesko-
vec za njegovega namestnika ter Makula in
Pogačnik za odbornika.

Glavna točka občnega zbora pa je bil ži-
vahan razgovor o bodočem društvenem delo-
vanju. Zanimanje, s katerim so društveniki sle-
dili razpravi, je najboljši dokaz, da bo društvo
v bodočem letu poživelo svoje delovanje za iz-
obrazbo puljskega delavstva.

Sodr. Haramina je v lepih, poučnih besedah
pokazal, kako kapitalistična družba sistemati-
čno odrija delavsko ljudstvo od izobrazbe.
Sedanjí družabni red, red krivic in izkorišča-
nja, sloni na slepoti ljudskih mas, ki postanejo
nezadovoljne, uporne in nepokorne v trenutku,
ko dobe vpogled v razvoj družabnih razmer,
ko se jim odpre spoznanje trhljivosti sedanjih
družabnih zgradb.

Med ostalimi govorniki se je oglašil tudi
sodrug Leskovec, ki je omenjal, da društveno
delovanje v minulemu letu ni bilo zadovoljivo.
Če hočemo krivdo tega društvenega zastoja
pravično razdeliti, se moramo spominjati dru-
štvenega vodstva in društvenikov. Ampak tudi
druga okolica, so povzročile, da društvo ni mo-
glo v tej smeri vršiti svojih smotrov, kakor bi
bilo želeli. Minulo leto je bilo za puljsko delav-
stvo leto boja: za veliko stavko zidarjev, stav-
ka tramvajskih uslužbencev, krojačev in plina.
Ti boji za vsakdanji kruh so absorbirali vse de-
lavske sile in vso pozornost, vsled česar je na-
stopilo na vseh ostalih poljih delavskega giba-
nja mrtvilo. Po uspešnih bojih se moramo s po-
dvojnjo silo lotiti izobraževalnega dela, zakaj
osnovni pogoj socialistične zmage je izobrazba
delavstva. Ker kapitalistična država sistemati-
čno zanemara delavstvo, nam ostaja le samo-
pomoč. Delavska izobraževalna organizacija pa
nam more podajati blagoslov izobrazbe le te-
daj, če jo z vsemi močmi podpiramo.

Po triurni razpravi je predsednik sodrug
Kakotović zaključil uspešno zborovanje, ki bo
za izobrazbo puljskega delavstva ob dobri volji
odbora in članov lahko velikega pomena.

❗ **Pošljite naročnino,**
če je še niste! ❗

ZADNJE VESTI.

SHOD JUŽNIH ŽELEZNIČARJEV.

Ključarji na železnici.

Trst, 15. februarja. Nocoj ob 8. je bil v
„Delavskem domu“ velik shod južnih železničar-
jev, ki se ga je udeležilo preko 600 uslužbencev.
Predsedoval je sodrug Znidaršič. Na dnev-
nem redu je bilo vprašanje o odstranitvi ključar-
jev. Prvi je poročal sodrug Adolf Müller od
centrale o pogajanjih pri generalnem ravnanju
južne železnice, katero noče ustreči zahtevi de-
lavstva po odstranitvi ključarjev, ki jo je tržaško
ravnanstvo priporočalo. Za njim je poročal so-
druh Kopač. Shod je bil skrajno buren. Na
vprašanje, kdo izmed navzočih je zadovoljen z
odgovorom, se ni dvignila niti ena roka. Napo-
sled so delavci sklenili, da bodo pri delu dali
duška svoji nezadovoljnosti.

AEHRENTHALOVA BOLEZEN.

Brezupno stanje bolnika.

Dunaj, 15. februarja. Ministrova bližnja o-
kolica je zelo pesimistična. Noč je bolnik le slabo
prespal. Njegovo stanje je jako nezadovoljivo.
Zdravniki se boje, da se prihodnje dni še po-
slabša. Opoldanski biljetin označuje zdravstve-
no stanje bolnikovo za neizpremenjeno. Popol-
dne je minister pogostoma omedlel in krvavel;
zavžil je le nekaj ohlajenih šampanjskih pilul.
Dihanje izvršujejo zdravniki z umetnimi inha-
lacijami kisika.

Kdo bo njegov naslednik?

Dunaj, 16. februarja. Zdravstveno stanje
grofa Aehrenthala je brezupno in zdravniki pri-
čakujejo vsak čas katastrofe. Med nasledniki
grofa Aehrenthala v ministrstvu vnanjih zadev
se je zadnji čas pogosto imenovalo ime skup-
nega finančnega ministra Buriana, na katerega
mesto bi stopil tržaški namestnik princ Hohen-
lohe. Vendar Burianova kandidatura nima mno-
go verjetnosti in prihaja kot najresnejši kandi-
dat v poštev v prvi vrsti grof Berchtold in grof
Szecsen.

BRAMBNA REFORMA.

Slabe šanse na Ogrskem.

Budimpešta, 16. februarja. Vse konference
ministrskega predsednika grofa Khuena so po-
kazale, da na mirno rešitev brambnih predlog
ni računati. Merodajno je zlasti odklanjajoče
stališče grofa Andrassyja, ki je izjavil ministr-
skemu predsedniku, da so modifikacije na
brambnih predlogih nezadostne in da zlasti ni
misli na parlamentarni mir, dokler se ne iz-
premeni paragraf o službenem jeziku. Kossuth
in Justh sicer nista dala grofu Khuenu nobenih
obveznih odgovorov, vendar je toliko kot go-
tovo, da bodeta obe neodvisni stranki s tehnič-
no obstrukcijo pobijali brambno predlogo.

Ministrski predsednik grof Khuen o brambni in
volilni reformi.

Budimpešta, 16. februarja. Na današnji seji
poslanske zbornice je ministrski predsednik
grof Khuen pojasnil stališče ogrske vlade v
brambnem vprašanju. O načrtu triletnega bram-
bnega provizorija je izjavil, da ga ni kompetent-
nega vojaškega faktorja, ki bi se hotel resno pe-
čati s takim planom in ki bi smatral ta načrt za
izvedljiv. Brambni provizorij bi prinesel enaka
bremena, pa bi spravljal ugodnost ugodnost
dveletnega službovanja v nevarnost. Brambno
reformo hoče vlada rešiti povsem ločeno od o-
stalih vprašanj. Nacionalna rešitev vprašanja
praporov in emblemov je v programu sedanje
vlade. O volilni reformi je izjavil, da se ni pre-
naglati; zasnovano v načelu splošnosti in na-
rodnega značaja ogrske države jo namerava
vložiti še pred koncem leta. (Ironični vzkliki.)
Koncem govora je izjavil, da se vlada in večina
tudi boja ne strašita, ker je gotovo, da morata
vlada in večina iziti kot zmagovalki iz tega boja.

DALMATINSKI DEŽELNI ZBOR.

Tik pred odgoditvijo?

Zader, 16. febr. Vsled stališča klerikalnih
pravašev bo deželni zbor vsak čas odgođen. De-
želnozborski poslanci hrvaške narodne, srbske
stranke in demokrat dr. Smolaka so se združili
v skupen blok; sedanjí strankarski klubi ostanejo
še naprej v okvirju bloka.

RAZPOR MED NACIONALNIMI LIBERALCI NA NEMŠKEM.

Bassermannova svilena vrvica.

Berolin, 16. febr. Razpor med levim in des-
nim krilom narodnih liberalcev, ki so pod re-
akcionarno komando igrali v predsedniškem vpra-
šanju tako klavno vlogo, se je še poostiril. Zna-
čilno je, da je Bassermann od desničarskih libe-
ralcev iz Eisenacha dobil svileno vrvico z lakon-
skim besedilom: Ob pravilni uporabi se razjasni
politični položaj.

DELAJSKI BOJI.

Praški izpor končan.

Praga, 16. febr. Pogajanja med lastniki
strojnih tovarov in izprtimi delavci so dovedla
včeraj do popolnega sporazuma. V ponedeljek
prično v večini obratov z delom.

Uradniki stavkajo.

Budimpešta, 16. febr. V glavnem uradu
prve ogrske delniške družbe za papirno indu-
strijo so stopili vsi uradniki v stavko, ker so
nezadovoljni s plačo in službenim napredova-
njem. Ker so dobili na svojo spomenico nepo-
voljen odgovor, so vsi do zadnjega zapustili
urad.

KITAJSKA REPUBLIKA.

Sunjatzenov odstop.

London, 16. febr. Predsednik Sunjatzen je
sporočil narodni skupščini, da po izvolitvi novega
predsednika in njega dohodu v Nanking odstopi
od provizorne vlade. Nadaljnji pogoj odstopa je,
da bo Nanking glavno mesto. Za predsednika
nove republike je Sunjatzen priporočal Juan-
šikaja, ker se je bil izjavil za republiko.

Mlada republika.

Peterburg, 16. febr. Stališče vevlasti do
zadnih dogodkov na Kitajskem še ni povsem
jasno; gotovo bo trpelo nekaj časa, preden pri-
znajo republiko. Vnanji minister nankinske vlade,
Vankčunkvu, je pozval kitajske poslanike na ino-
zemskih dvorih, da priznajo republiko. Kitajska
vlada je tuje države obvestila o ustanovitvi re-
publike in sporočila, da ostanejo dosedanjí diplo-
matični zastopniki Kitajske še nadalje na svojem
mestu.

PREGANJANJE AMERIŠKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ.

54 delavskih voditeljev prijetih.

Novi Jork, 16. febr. Predvčerajšnjem in
včeraj so prijeli po raznih mestih Unije 54 de-
lavskih voditeljev, večinoma načelnikov orga-
nizacij delavcev za gradnjo mostu in železnih
naprav. Dolže jih, da so zapleteni v zaroto, ki
je hotela uprizoriti proti kapitalistom dinamit-
ne atentate (?). (Taki »razlogi« so bili izkori-
ščevalcem vedno dobrodošel povod za zatira-
nje delavskega gibanja.)

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in salaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Naznanilo.

„Konzumno društvo za Ljubljano in okolico“, vpisana zadruga z omejeno zavezo se
je preselila s svojo društveno pisarno

v lastno hišo

v Spodnjo Šiško, Kolodvorska cesta 56.

Pisma za društvo je pa naslavljati kot doslej na Ljubljano, poštni predal št. 13.
Uradne ure v pisarni so: od 9—12 dopoldne in od pol 3 do pol 7 ure zvečer

Načelstvo.

Sprejme se takoj dobra izurjena

prodajalka

Povprašati je v pisarni „Konzumnega
društva za Ljubljano in okolico“, v
Spodnji Šiški šte. 56.

Kupujte „Zarjo“.

Razpis zdravniške službe.

Pri okrajni bolniški blagajni v Ljubljani je oddati službo

blagajniškega zdravnika.

S to službo je spojena letna plača 2400 K in za obiske bolnikov izven
teritorija ljubljanskega mesta po 40 vin. oddalnine od vsakega kilometra
ter prosta vožnja.

Prosilci imajo vložiti svoje prošnje do 20. februarja t. l.
pri podpisani blagajni.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

dne 13. februarja 1912.

Načelnik:

Fr. Bartl.

Št. 70.

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski je z odlokom z dne 30. januarja 1912. l. št. 42160 določil na novo obi-
čajno dnevno mezdo, katera ima biti odmeri bolniščine in blagajničnim prispevkom za podlago, tako-le:

	Določena dnevna mezda		Mesečni prispevek			
	K	v	delojemalca		delodajalca	
	K	v	K	v	K	v
A. Za delojemalce:						
I. Za vajence, praktikante in volonterje	1	—	52	—	26	—
II. Za delojemalce, kojih dnevna mezda ne presega 2 K	1	80	—	94	—	47
III. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K do 2 K 30 v . . .	2	20	1	14	—	57
IV. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 30 v do 2 K 60 v .	2	50	1	30	—	65
V. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 60 v do 2 K 90 v .	2	80	1	46	—	73
VI. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 90 v do 3 K 20 v .	3	10	1	61	—	82
VII. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 20 v do 3 K 50 v .	3	40	1	77	—	89
VIII. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 50 v do 3 K 80 v .	3	70	1	92	—	96
IX. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 80 v	4	—	2	08	1	04
B. Za delojemalke:						
X. Za vajenke, praktikante in volonterke	—	80	—	42	—	21
XI. Za delojemalke z dnevno mezdo do 1 K 60 v	1	30	—	68	—	34
XII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 1 K 60 v do 2 K . . .	1	60	—	83	—	42
XIII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K do 2 K 40 v . . .	2	—	1	04	—	52
XIV. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K 40 v do 2 K 80 v .	2	40	1	25	—	63
XV. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K 80 v do 3 K 20 v .	2	80	1	46	—	73
XVI. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 3 K 20 v do 3 K 60 v .	3	20	1	66	—	83
XVII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 3 K 60 v	3	60	1	87	—	94

Ti nastavki stopijo z dnem 1. marca 1912. l. v veljavo in ostanejo veljavni, dokler jih ne
spremeni obrtna oblast.

Pri preračunavanju blagajničnih prispevkov se nedelje ne vpoštevajo in se za celi mesec tra-
jajoče delavsko razmerje šteje povprečno 26 mezdnih dni.

Na podlagi teh dnevnih mezd odmerjena, po pravilih utemeljena 60 odstotna bolniščina ter
pogrebščina v 20 kratnem znesku dnevne mezde znaša torej:

	Bolniščina		Pogrebščina	
	K	v	K	v
a) za moške v	I. mezdni vrsti	—	60	20
	II. " "	1	08	36
	III. " "	1	32	44
	IV. " "	1	50	50
	V. " "	1	68	56
	VI. " "	1	86	62
	VII. " "	2	04	68
	VIII. " "	2	22	74
	IX. " "	2	40	80
b) za ženske v	X. " "	—	48	16
	XI. " "	—	78	26
	XII. " "	—	96	32
	XIII. " "	1	20	40
	XIV. " "	1	44	48
	XV. " "	1	68	56
	XVI. " "	1	92	64
	XVII. " "	2	16	72

Da bode blagajna zamogla uvrstiti delojemalce v njihovemu zaslužku primerno mezdo vrsto,
pozivlja se delodajalce z ozirom na določila § 7. blagajničnih pravil, da prijavijo pri podpisani bla-
gajni na novo vse svoje, zavarovanju vezano delavsko osebo z navedbo zaslužka v gotovini (na
dan, na teden, na mesec) posameznega delavca (uslužbenca) ter morebitnih prejemkov v naturalijah
(hrana, stanovanje itd.) najkasneje do konca februarja 1912.

Ako bi se delodajalci temu pozivu ne odzvali, izvršila se bode uvrstitev v primerne kate-
gorije uradnim potom. V tem slučaju pa odklanja blagajna vsako odgovornost za kake morebitne
tozadevne nepravilnosti.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,

dne 10. februarja 1912.

Načelnik:

Fr. Bartl l. r.